

עת"א 1175/05/22 - מדינת ישראל-שרות בתי הסוהר נגד יוסף אבוטבול

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 1175-05-22 שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים נ' אביטל(אסיר)
תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט עבאס עאסי
המבקשת מדינת ישראל-שרות בתי הסוהר
 ע"י פרקליטות מחוז מרכז
נגד יוסף אבוטבול (אסיר)
משיב ע"י ב"כ עוה"ד מ. אזולאי וע"ד מ. פרידמן

פסק דין

בקשה להארכת תקופת החזקתו של המשיב בהפרדה, לפי סעיף 19ה לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש] התשל"ב - 1971 (להלן: "**פקודת בתי הסוהר**").

רקע כללי:

1. המשיב אסיר פלילי, המרצה עונש של 18 שנים בגין הרשעתו בעבירות סחיטה, הלבנת הון וניהול ארגון פשע. בנוסף, ביום 28.4.2015 נגזרו על המשיב 12 חודשי מאסר נוספים, 7 מהם במצטבר לעונשו הקודם, בגין עבירת איומים שבוצעו על ידי בין כותלי בית הסוהר.
2. בחודש יולי 2015, הוגש נגד המשיב כתב אישום נוסף המייחס לו עבירות של רצח, חטיפה, פציעה באמצעות נשק קר וניסיון רצח; בחודש אוגוסט 2017 הוגש כתב אישום נוסף נגד המשיב, שבו יוחסו לו עבירות של קשירת קשר לפשע, רצח ורצח בצוותא.
3. המשיב החל לרצות את מאסרו ביום 26/3/07, והוא מוחזק בהפרדת יחיד החל מיום 28/5/17, כאשר הפרדתו הוארכה מעת לעת על ידי בית המשפט. הארכה האחרונה הייתה על פי החלטת בית המשפט מיום 5/12/21 במסגרת עת"א 68414-10-21 (כב' השופטת מרב גרינברג), וזאת בהסכמת המשיב למשך 6 חודשים. בהחלטתו ציין בית המשפט כי בטרם תוגש בקשת הפרדה נוספת, ייערך בשירות בתי הסוהר (להלן: "שב"ס") דיון משמעותי בבקשת העותר לבחון אפשרות לשבצו בתנאי הפרדה בכלא שאינו בית סוהר איילון, הסמוך פיזית לבית המשפט המחוזי מרכז.

עיקרי טענות המבקשת:

4. לטענת המבקשת, אגפי הפרדה קיימים באזור המרכז רק בבית סוהר רימונים ובבית סוהר איילון; המשיב מוחזק כיום בבית סוהר רימונים; החזקתו של המשיב בהפרדה נדרשת מן הטעמים של שמירת על ביטחון בית הסוהר, שלומם ובריאותם של המשיב או אסירים אחרים, ומניעת פגיעה ממשית במשמעת ובאורח החיים התקין של בית הסוהר.

5. המבקשת ממשיכה וטוענת כי, בעניינו של המשיב קיים חומר מודיעיני רב של משטרת ישראל ושל גורמי המודיעין בשב"ס, המצביע על הצורך בהמשך החזקתו בהפרדת יחיד; נבחנה אפשרות לשלב את המשיב עם אסירים בבתי סוהר אחרים ובהפרדה זוגית, אך לא נמצא אסיר אחר המתאים לשהות עמו בהפרדה זוגית.

ביום 27/3/22 קיימה וועדת ההפרדות במחוז מרכז, דיון בעניין הארכת הפרדתו של המשיב ב-6 חודשים נוספים; בסוף הדיון הוחלט לאחר קבלת חוות דעת מכלל הגורמים הרלוונטיים, להמליץ על המשך החזקתו של המשיב בהפרדת יחיד; על פי חוות דעת של גורמי הטיפול בשב"ס שניתנה ביום 5/9/21, אין מניעה סוציאלית להמשך החזקתו של המשיב בהפרדה; כך גם חוות דעת רפואית מיום 3/3/22, מציינת כי אין מניעה רפואית להמשך שהייתו של המשיב בהפרדה.

עיקרי טענות המשיב:

6. המשיב לא התייצב לדיון, וסנגוריו ביקשו לקיים את הדיון בהעדרו. לטענת הסנגורים המלומדים, המשיב מוחזק בהפרדה ובתנאים קשים במשך שנים רבות; הדבר פגע במצבו הבריאותי והנפשי; שב"ס יכול היה למצוא פתרון למשיב, חלף ההפרדה הממושכת, כפי שידע להקצות אגפים עבור אסירים אחרים כשרצה בכך; בנוסף, ניתן להחזיק את המשיב באגף שמור, כפי ששב"ס נוהגת עם אסירים אחרים שרמת הסיכון מהם עולה על רמת הסיכון המיוחסת למשיב; המידע המודיעיני עליו נסמכת המבקשת, הוא נחלת העבר, זאת משום שהמשיב מוחזק בבית הסוהר במשך כ-14 שנים; רוב חברי משפחתו שהייתה ידועה בעבר, לא קיימת; אביו, אחיו ודודו נרצחו, ארגון הפשיעה הנטען כבר לא קיים יותר, ולמשיב אין שום יכולות אמיתיות.

7. הסנגורים הגישו דו"ח שהוכן על ידי הסנגוריה הציבורית מחודש ספטמבר 2012, בנושא החזקת אסירים בהפרדה. הדו"ח מציין בממצאיו כי הליכי ההפרדה ננקטים בישראל באופן בלתי מידתי, בניגוד להנחיה הברורה של המחוקק, שלפיה הפרדה תינקט כאמצעי אחרון בלבד ובאין מוצא אחר; בהעדר שילוב של אסירי ההפרדה במסגרות טיפוליות ושיקומיות מיטביות, עולים הנזקים שנגרמים לאסירים בשל בידודם המתמשך. הדו"ח מציע לתקן את פקודת בתי הסוהר על ידי קביעת חובת ייצוג של אסירים על ידי סנגור בהליכים משפטיים להארכת החזקתם בהפרדה, והצורך ברפורמה חקיקתית אשר תגביר את הפיקוח על ההפרדה.

הדו"ח אף מתאר את תנאי הכליאה הפיזיים באגפי ההפרדה בבתי הסוהר השונים, כפי שעלה במסגרת ביקורים רשמיים של הסנגוריה הציבורית בשנת 2011; הדו"ח מציין כי ב-9 מתקנים בהם ביקרו, נמצאו ליקויים שונים באגפי ההפרדה, הנוגעים לתנאים הפיזיים הקשים באגפי ההפרדה, למחסור בטיפול הסוציאלי והרפואי ובמסגרות שיקום, תעסוקה, חינוך ופנאי; פגמים במתן האפשרות לשוחח בטלפון או לצאת לטיול בחצר; במקרים רבים תנאי הכליאה

באגפי ההפרדה הם בלתי אנושיים וקשים מנשוא.

הדו"ח מתייחס לתנאי הכליאה הפיזיים בבית סוהר רימונים שבו מוחזק המשיב כדלקמן: "בית סוהר רימונים, ככלל, אגף ההפרדה מתוחזק כראוי והתנאים הפיזיים הקיימים בו סבירים. ברוב התאים מותקן חלון אוורור ונכנס אור שמש לתא" (עמ' 15 לדו"ח).

8. הסנגורים אף הגישו הצעת חוק לתיקון פקודת בתי הסוהר שהוכנה על ידי המרכז האקדמי למשפט ולעסקים, אשר הוכנה בעקבות דו"ח הסנגוריה הציבורית משנת 2012. התיקונים המוצעים בהצעת החוק כוללים בין השאר, קיצור משך ההפרדה המנהלית; הגברת הטיפול הרפואי והשיקומי, והזכות להליכה יומית בחצר; קיצור תקופות ההפרדה שבסמכות בית המשפט וחובת הנמקת החלטה על הפרדה; מתן זכות ערעור לבית המשפט העליון.

9. הסנגורים אף הגישו דו"ח ביקורת רשמי מיום 31.12.2013, ביחס לתנאי החזקתו של המשיב שנערך על ידי עו"ד שירית בכר, ממונה תחום פלילי בלשכת עו"ד, וזאת בהתאם לכתב מינוי כמבקרת רשמית מהשר לביטחון פנים. לעניין תיאור תנאי הכליאה הפיזיים של המשיב, צוין בדו"ח:

"בדיקתי העלתה, כי תאו של האסיר מרווח ונקי ומכיל בקרבו את כל הציוד הנדרש לאסיר לשם מילוי צרכיו היום יומיים - בחדר חלון מאוורר. שירותים וכיור (קיימת הפרדה בין השירותים לתא ובין המקלחת לתא); החדר מואר במנורת פלורסנט גדולה שמאפשרת קריאה, גם בשעות הערב; בתא ארון ובו מדפים לאחסון הציוד האישי של האסיר וכן שולחן כתיבה וכיסא. תאו של האסיר היה נקי ומסודר. כבכל אגפי ההפרדה, האסיר זכאי לטיול יומי מפוקח בחצר הצמודה לאגף פעם ביום, במשך שעה. חצר האגף נקייה ומרווחת יחסית והאסירים יכולים לרוץ או ללכת בה במעגלים, על מנת לשמור על כושר ול"חלץ עצמות", זאת אחרי ישיבה ממושכת כאמור של 23 שעות בתא. לדברי האסיר, לאור מצבו הנפשי והכאבים העזים שחש בגופו הפסיק לאחרונה לבצע כושר גופני בחצר" (עמ' 3 לדו"ח).

לעניין מצבו של המשיב, צוין בדו"ח:

"...ממצאי הביקורת הרשמית מעלים תמונה קשה, מטרידה ומעוררת דאגה, הנוגעת לאסיר בעל תחלואה נפשית אשר אינו מטופל כנדרש; הסובל מנזקים פיזיים ונפשיים כתוצאה משהייה ארוכת שנים בתנאי הפרדה; והזקוק למעקב וטיפול רפואי דחוף על רקע ירידה דרמטית במשקלו והיעדר תזונה ראויה. אין ספק כי שהייתו הממושכת בתנאי הפרדה, בהיותו סגור במשך 23 שעות ביממה בתא לבדו, בלא קשר ומגע עם בני אדם אחרים נותנים ביחס למצבו הנפשי של האסיר וכי קיים מקום לשקול שינוי תנאי כליאתו למניעת המשך הידרדרות במצבו ולהבטחת שלומו הפיזי והנפשי לרבות, מתן טיפול רפואי, סוציאלי ונפשי דחוף" (עמ' 2 לדו"ח).

דין והכרעה

10. בהתאם לסעיף 19ב לפקודת בתי הסוהר, ניתן להחזיק אסיר בהפרדה מטעמים של ביטחון המדינה, ביטחון בית הסוהר, שמירה על שלומם ובריאותם של האסיר ושל אסירים אחרים ולשם מטרות נוספות; החזקתו של אסיר בהחזקת יחיד עד לתקופה של חצי שנה, ובהפרדה זוגית עד לתקופה של שנה, הינה עניין שבסמכות מנהלית של שב"ס; לשם הארכת ההפרדה מעבר לכך, נדרשת החלטה של בית המשפט, אשר רשאי להורות על המשך ההפרדה עד לתקופה של חצי שנה בהפרדת יחיד, ושנה בהפרדה זוגית, ולשוב ולהורות כן מעת לעת (סעיפים 19ג ו 19ה לפקודת בתי סוהר).

11. על פי הפסיקה: "החזקה בהפרדה, ובפרט הפרדת יחיד, נושאת בקרבה פגיעה קשה בצרכיו החיוניים של האסיר, לנוכח הבידוד שהיא גוזרת עליו מפני סביבה אנושית ... בהתאם, אף שלעיתים החזקה בהפרדה היא הכרחית על מנת להגן ולשמור על ביטחונו של האסיר, על ביטחונם של אסירים אחרים ועל הסדר והמשמעת בבית הסוהר - החזקת אסיר בהפרדה (ובמיוחד הפרדת יחיד) צריכה להיות בגדר מוצא אחרון, כאשר לא ניתן להשיג את מטרת ההפרדה בדרך אחרת, כפי שנקבע במפורש בדין (סעיף 19ב לפקודה). ומכאן גם החובה לפעול לצמצום משך השהייה בהפרדה ולבחון באופן תדיר קיומן של חלופות מידתיות יותר, בהן הפרדה זוגית ... יצוין בהקשר זה כי ההחלטה כיצד לשבץ אסירים בבתי הסוהר, ובהן ההחלטה אם ניתן לשלב אסיר בהפרדה זוגית, היא החלטה הנתונה לשיקול הדעת המקצועי של שב"ס, ולאסיר לא עומדת זכות קנויה לדרוש כי יושלבו אותו בהפרדה זוגית עם אסיר מסוים דווקא" (רע"ב 7441/18 נאשף נגד שירות בתי הסוהר (20.2.2019), והאסמכתאות שם).

12. בענייננו, עיון בחומר המודיעיני הרב שהוצג לפניי על ידי המבקשת בהסכמת הסנגורים, מעלה כי אכן מתקיימות עילות ההפרדה המצדיקות החזקתו של האסיר בהפרדה, הכוללות שמירה על ביטחון בית הסוהר, שמירה על שלומם של המשיב ואסירים אחרים, ומניעת פגיעה ממשית במשמעת ובאורח החיים התקין של בית הסוהר.

אומנם המשיב מוחזק בהפרדה במשך שנים רבות; אולם מנגד, מהחומר המודיעיני שהוצג בפניי (סומן מ/1), עולה כי המבקשת עשתה מאמצים רבים כדי לבחון אפשרות לשיפור תנאי הפרדה באמצעות הפרדה זוגית, אך הדבר לא הסתייע, כפי שעולה מהדו"ח המסומן מ/1.

לעניין החלופה שהועלתה על הסניגורים בדבר החזקת המשיב באגף שמור, הרי מהמסמך הפנימי שהוצג על ידי המבקשת לעיון בית המשפט (מ/5), עולה כי תנאי הכליאה באגף שמור שונים מתנאי הכליאה בהפרדה, והם קרובים יותר לתנאי הכליאה באגף פתוח מאשר באגף הפרדה; מכאן שאין הצדקה להתערב בשיקול דעת שב"ס בעניין זה.

13. מעבר לאמור יצוין כי, מהמידע הסודי שהוצג על ידי המבקשת עולה כי מתקיימת דינאמיקה מסוימת באגף

ההפרדה שיכולה להקל על תנאי הבדידות (ראו מ/2, מ/3, מ/4). הוסף על כך את ממצאי הדו"ח של הסנגוריה הציבורית שצוינו לעיל, שלפיהם תנאי הכליאה באגף הפרדה בבית סוהר רימונים הם מן הטובים ביותר; וממצאי הדו"ח של לשכת עורכי הדין בעניינו של המשיב שמעלה כי תנאי הכליאה הפיזיים של המשיב הם מן הטובים יותר, וספק אם ניתן לקבל אותם באגפים אחרים, לא כל שכן באגפי הפרדה אחרים במחוז מרכז.

אין באמור כדי לגרוע מחובתה של המבקשת להמשיך לעשות מאמץ למצוא פתרון אחר עבור המשיב, בין אם על ידי העברתו להפרדה זוגית מתאימה, ובין אם על ידי בחינת אפשרות לשילוב הדרגתי בפעילות מחוץ לתא ההפרדה.

14. סוף דבר: הבקשה מתקבלת. אני מאריך את תקופת החזקתו של האסיר בהפרדה למשך 6 חודשים, החל מיום 16/5/22.

ניתן היום, ח' תמוז תשפ"ב, 07 יולי 2022, בהעדר הצדדים.